

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Mrázovou, Ph.D. v právní věci

žalobce: J. G.
bytem X

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 6. 9. 2023, č. j. X,

takto:

- I. Žaloba **se zamítá**.
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalované **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění

I. Vymezení věci

1. Žalobce brojil svojí žalobou proti shora specifikovanému rozhodnutí žalované (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž byly zamítnuty jeho námitky proti prvostupňovému

rozhodnutí ČSSZ ze dne 27. 7. 2023, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), a prvostupňové rozhodnutí bylo potvrzeno.

2. Prvostupňovým správním rozhodnutím byla žalobci zamítnuta žádost o zvýšení starobního důchodu o částku za vychované děti podle § 34a zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZDP“) pro nesplnění podmínek článku II zákona č. 323/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 323/2021 Sb.“).
3. V napadeném rozhodnutí žalovaná dospěla k závěru při posouzení podmínek zákona č. 323/2021 Sb., že ve věci nebylo prokázáno, že by žalobce o své tři děti před dosažením jejich zletilosti pečoval v největším rozsahu. V největším rozsahu o děti osobně pečovala jejich matka, a to od jejich narození po dobu mateřské dovolené, resp. rodičovské dovolené, tj. v období, kdy jeden z rodičů musí o děti celodenně pečovat, což má negativní dopad na možnosti jeho výdělku. Matka dětí byla zaměstnána na směny, což jí umožňovalo po ukončení směnného provozu čerpat delší pracovní volno, v jehož rámci zajišťovala péči o své děti. V případě žalobce nedošlo v období od narození dětí do jejich zletilosti k poklesu jeho vyměřovacích základů. Ve věci nebylo zpochybňováno, že žalobce o děti osobně pečoval do jejich zletilosti nejméně po dobu 10 let, avšak péče o děti v největším rozsahu nebyla u něj prokázána, když výchovu dětí zajišťoval společně s manželkou dle časových možností obou rodičů.

II. Shrnutí žalobní argumentace

4. Žalobce v žalobě namítal, že napadené rozhodnutí je nezákonné, neboť odůvodnění napadeného rozhodnutí neobsahuje úvahy, kterými se správní orgán řídil při hodnocení podkladů a při výkladu právních předpisů, proč nedává odpověď na otázku, jakými skutkovými a právními důvody byl správní orgán veden. Nelze spolehlivě zjistit, proč byla zamítnuta žádost žalobce.
5. Žalobce dále uvedl, že prvostupňové rozhodnutí neobsahuje žádnou ze zákonných náležitostí uvedených v § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), proč je nezákonné.
6. Stejně tak nezákonné je napadené rozhodnutí žalované, která jednak akceptovala nezákonné prvostupňové rozhodnutí a jednak vycházela z blíže nespecifikovaných podkladů, přitom ani neuvedla, proč považuje námitky žalobce za irelevantní. Rozhodnutí je také tvořeno z velké části citací právních předpisů a chybí výklad těchto předpisů.
7. Žalovaná v napadeném rozhodnutí také uvedla, že u žalobce nedošlo podle dostupných údajů k poklesu příjmů, když podkladem pro tento závěr byly materiály vztahující se k výpočtu důchodových dávek. Žalobci však není známo, o jaké materiály, vztahující se k výpočtu důchodových dávek, se mělo jednat, a dále ani to, co znamená „dostupné údaje“ a proč tyto údaje nebyly v rozhodnutí uvedeny. Podstatnou náležitostí správního

rozhodnutí je právě uvedení podkladů rozhodnutí. Z napadeného rozhodnutí proto nelze seznat, na základě jakých podkladů správní orgán rozhodoval.

8. Žalobce se dále podívoval nad závěrem žalované, že u něj nedošlo vlivem změny pracovního zařazení v roce 1976 k poklesu finančního ohodnocení, přitom se žalovaná opírala o evidenční listy důchodového zabezpečení, které nelze s odkazem na § 18 odst. 4 ZDP zohlednit.
9. Žalovaná měla vycházet z rozdílu ve mzdě v období před změnou a po změně pracovního zařazení žalobce, kdy mzda řidiče městské hromadné dopravy byla vždy nižší a nikdy nedosáhla výše mzdy řidiče dálkové kamionové dopravy.
10. Žalovaná zatížila napadené rozhodnutí nezákonností, neboť jej opřela o podklady, které nevypovídají o situaci v roce 1976, kdy byl žalobce nucen změnit své pracovní zařazení, pročť tyto podklady nemají důkazní hodnotu, jež jim žalovaná přisuzovala. Žalovaná nezjistila stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a nepostupovala v souladu s právními předpisy.
11. Žalobce dále nesouhlasil s tvrzením žalované, že § 32 odst. 4 ZDP (podmínka výchovy dítěte alespoň po dobu 10 let do jeho zletilosti) vylučuje žalobce z nároků na výchovné, protože výchovu nezajišťoval po delší dobu v největším rozsahu u dcery X (ta přitom pokračovala ve studiu i po plnoletosti a připravovala se soustavně na budoucí povolání). Časová podmínka uvedená v citovaném ustanovení má být splněna jen pro nárok na starobní důchod. Tento názor podporuje i důvodová zpráva k zákonu č. 323/2021 Sb., z níž vyplývá, že bude vyžadováno pro přiznání výchovného, aby osoba (muž i žena) osobně pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu 10 let.
12. Dále žalobce připomněl § 20 odst. 4 písm. a) ZDP, podle něhož se za nezaopatřené dítě pro účely tohoto zákona považuje dítě do skončení povinné školní docházky, nejdéle však do dvacátého šestého roku věku, jestliže se soustavně připravuje na budoucí povolání. Vzhledem k této úpravě žalobce nesouhlasil s názorem žalované, že by jeho dcera X od 18 let, kdy byla ve 4. ročníku na gymnáziu, již nepotřebovala péči svého otce. Naopak dcera byla nadále nezaopatřeným dítětem a potřebovala ekonomickou a morální podporu svého rodiče až do skončení studia (žalobce o ni pečoval po dobu 13 let, v největším rozsahu).
13. Žalovaná v odvodnění napadeného rozhodnutí uvedla, proč nemá žalobce nárok na výchovné za dceru X, nijak však nezdůvodnila, proč nemá žalobce nárok na výchovné ani za dceru M.
14. Žalobce dále namítal překroucení svého vyjádření vysloveného v námitkách, kdy rozhodně netvrdil, že od roku 1976 nezajišťoval výchovu dětí v největším rozsahu. Konstatoval, že po tomto roce zajišťovala výchovu v menší míře i jeho manželka H. G. Současně přiznal, že před rokem 1976 zajišťoval výchovu svých dětí v menší míře. Pokud žalovaná uváděla, že žalobce sám sdělil, že výchovu obou dcer zajišťoval společně s manželkou, rozhodnutí odůvodnila nepravdivým tvrzením, protože žalobce toto ve

svých námitkách neuváděl. Naopak uváděl, že od 1. 9. 1976 zajišťoval výchovu svých tří dětí v největší míře, zatímco jeho manželka z důvodu nástupu směnného zaměstnání tuto výchovu zajišťovala v menší míře. Žalovaná toto jasné vyjádření žalobce zcela upozadila, čímž porušila § 2 a § 3 správního řádu.

15. Žalobce se o dceru M. staral osobně v největším rozsahu od jejích šesti let do zletilosti, tj. po dobu 12 let, pročež o ni pečoval v největším rozsahu po dobu delší než jeho manželka. Současně o ni pečoval do doby dosažení zletilosti po dobu 10 let a má tak nárok na výchovné za dceru M. I kdyby v případě dcery X nebylo možné uznat období, po které se soustavně připravovala na budoucí povolání, má žalobce za to, že naplnil podmínky pro nárok na výchovné za tuto dceru, neboť výchovy se ujal po dosažení osmého roku věku dcery a osobně o ni pečoval v největší míře do dosažení zletilosti po dobu pěti roků (§ 32 odst. 4 věta druhá ZDP).
16. Oba správní orgány argumentovaly tím, že manželka žalobce osobně celodenně pečovala o děti od jejich narození po dobu mateřské dovolené a rodičovské dovolené, tedy v období, kdy jeden z rodičů musí o tyto děti celodenně pečovat, což má negativní dopady na jeho kariérní růst, potažmo výdělečné možnosti. Žalobce s touto argumentací nesouhlasil, neboť prakticky vylučuje všechny muže, kterým se narodilo dítě v období socialismu, ze zvýšení starobního důchodu o výchovné. Mateřská dovolená byla určena výlučně ženám, a to platí i v současnosti. Povinnost zaměstnavatele poskytnout zaměstnanci rodičovskou dovolenou byla zavedena teprve novelou zákoníku práce s účinností od 1. 1. 2001. Zákon nepodmiňuje nárok na výchovné negativním dopadem na kariérní růst, jak to uváděly správní orgány v rozhodnutích. Dle zákona má nárok právě ten, kdo pečoval o dítě ve větší míře, tedy po delší dobu a nikoliv ten, kdo pečoval o dítě po dobu mateřské.
17. Žalobce dále rozporoval závěry správních orgánů v tom, že smyslem výchovného je především zmírnění statistického rozdílu mezi průměrným starobním důchodem osob pečujících o děti oproti obecnému průměrnému starobnímu důchodu, když nejvýznamnější dopad na pracovní kariéru a na výši důchodu má právě výchova dítěte v předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky. Takové odůvodnění žalobce nenašel v žádném právním předpise a ani v důvodové zprávě k zákonu. Rodiče dětí nežijí každý ve vlastní finanční bublině. Finanční výpadek způsobený mateřskou dovolenou nebo péčí o děti pociťují všichni členové rodiny. Žalobce prožil s manželkou celý život a i ve starobním důchodu spolu společně pociťovali nižší úroveň těchto důchodů. Smyslem zákona rozhodně nebylo postavit proti sobě manžele důchodce, naopak smyslem zákona je ohodnotit důchodce, kteří vychovali děti, oproti jiným manželům, důchodcům, kteří se místo toho zaměřili na kariérní růst a s tím spojené vyšší výměry důchodů. Smysl výchovného je popsán v důvodové zprávě k zákonu č. 323/2021 Sb.
18. Zákon nestanoví, že podmínkou pro nárok na výchovné je péče o dítě pouze od narození po dobu mateřské dovolené a dále v předškolním věku a v prvních letech povinné školní docházky tak, jak to uvedly správní orgány v rozhodnutích.

19. Žalobce splnil všechny podmínky pro přiznání nároku na výchovné. Konkrétně byla splněna podmínka, že výchovné nebude započítáno více osobám. Dále žalobce prokázal, že pečoval o své děti osobně po delší dobu v největším rozsahu. Nedopustil se vůči dítěti úmyslného trestného činu. Žádost o přiznání výchovného podal na předepsaném tiskopisu a doručil na OSSZ Břeclav dne 16. 1. 2023, tedy v zákonem stanovené lhůtě (do 31. 12. 2024). Rovněž doložil veškeré požadované údaje, včetně doby a rozsahu osobní péče o dítě, a také čestné prohlášení, že pečoval o dítě v největším rozsahu. Ačkoliv žalobce veškeré podmínky pro přiznání nároku na výchovné splnil, žalovaná se s tímto nijak nevypořádala.
20. S ohledem na výše uvedené žalobce soudu navrhl, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalované k žalobě

21. V podaném vyjádření k žalobě žalovaná setrvala na dosavadních závěrech v této věci, které již vyjádřila v napadeném rozhodnutí. Některé argumenty znovu zopakovala, a to především v souvislosti se zjištěními z evidence žalované a nárokových podkladů žalobce. Z osobních listů důchodového zabezpečení ze dne 9. 9. 1991 a 9. 9. 1992 žalovaná zjistila, že manželce žalobce paní H. G. byla zhodnocena doba od 27. 10. 1954 do 23. 10. 1956 jako doba do 18 let věku, dále jako doba zaměstnání doba od 24. 10. 1956 do 6. 1. 1959, dále byla zhodnocena doba její péče o dítě od 21. 2. 1960 do 20. 2. 1963, doba zaměstnání od 31. 8. 1964 do 16. 9. 1965 a dále doba od 17. 9. 1965 do 16. 9. 1968 a od 8. 4. 1970 do 7. 4. 1973 opět jako doba péče o dítě. V době od 1. 10. 1975 do 31. 7. 1976 vykazuje jednotlivý rok pouze 31 dnů zaměstnání a od 1. 9. 1976 je již jednotlivý kalendářní rok hodnocen v plném rozsahu s průměrným hrubým výdělkem 24 860 Kč. Naopak podle osobního listu důchodového pojištění žalobce mu byla zhodnocena doba zaměstnání do 18 let věku a následně s nepatrnými mezerami až do roku 1997 s průměrnou výší hrubého výdělku 58 687 Kč. Z provedené rekapitulace dob zaměstnání (pojištění) žalobce a jeho manželky je zcela nepochybné, že to byla právě manželka, kdo v největším rozsahu pečoval o všechny tři děti v době od jejich narození až do jejich zletilosti. Od narození dětí až do dosažení jejich zletilosti byl žalobce výdělečně činný s podstatně vyššími hrubými výdělky (vyměřovacími základy), přičemž se nerozvedl, neovdověl a děti mu nebyly svěřeny do péče rozhodnutím soudu. Matka dětí zemřela až v době, kdy děti dosáhly věku 60, 55 a 50 let. Žalobce svoji profesi nezměnil, vždy pracoval jako řidič. Žalobce poskytl žalované doklady, jenž jsou založeny v její evidenci, nicméně z nich nevyplývají žádné pochybnosti o tom, že by matka nezajišťovala výchovu dětí ve větším rozsahu. Žalobce sice namítal, že se v roce 1976 ujal výchovy dětí, avšak nikterak neprokázal a z předmětné věci to ani nevyplývá, že by mu byly děti soudně svěřeny do péče z důvodu rozvodu nebo zanedbání péče ze strany matky. Naopak žalobce je poživitelem současně se starobním důchodem i vdoveckého důchodu po zemřelé manželce. Oba rodiče vykonávali povolání se směnným provozem, lze tak důvodně předpokládat, že se v péči o děti museli střídat dle vykonávaných směn. Nelze proto tvrdit, že žalobce od roku 1976 pečoval o děti ve větším rozsahu než jeho manželka.
22. S ohledem na výše uvedené žalovaný soudu navrhl, aby žalobu zamítl jako nedůvodnou.

IV. Posouzení věci krajským soudem

23. Soud v souladu s § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), bez nařízení jednání, přezkoumal v mezích žalobních bodů napadené rozhodnutí žalované, jakož i předcházející rozhodnutí prvostupňového správního orgánu, včetně řízení předcházejících jejich vydání, a shledal, že **žaloba není důvodná**.
24. Výchovné je institutem zavedeným změnou zákona o důchodovém pojištění č. 323/2021 Sb., která byla s účinností od 1. 1. 2023 přijata na podkladě poslaneckého pozměňovacího návrhu (č. 8828, J. Hamáček, sněmovní tisk č. 1230/1, PSP, 8. volební období, 2017-2021, dostupné na www.psp.cz), a vtělena do § 34a zákona o důchodovém pojištění. V případě důchodů přiznaných před 1. 1. 2023 (jako tomu bylo v případě žalobce) se ve vztahu k výchovnému použijí pravidla čl. II (Přechodná ustanovení) zákona č. 323/2021 Sb.
25. Podle čl. II bod 1 zákona č. 323/2021 Sb. se starobní důchody přiznané ode dne, který spadá do období před 1. lednem 2023, zvýší o 500 Kč měsíčně *za každé dítě, které pojištěnec vychoval*, od splátky důchodu splatné v lednu 2023, a to při splnění dále uvedených podmínek. Toto zvýšení (přiznání výchovného) náleží k procentní výměře starobního důchodu.
26. Podle čl. II bod 3 zákona č. 323/2021 Sb. se podmínky výchovy dítěte pro účely přiznání výchovného posuzují u všech pojištěnců *podle právních předpisů účinných ke dni, od něhož byl starobní důchod přiznán*, a to i v případě, že o dítě osobně pečoval muž. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely přiznání výchovného současně započítat více osobám. *Vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu*; to platí i v případě, že u téhož dítěte byla jeho výchova zohledněna při stanovení důchodového věku ženy. Přiznání výchovného nenáleží, pokud se pojištěnec vůči dítěti dopustil jako pachatel, spolupachatel nebo účastník úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem podle trestního zákoníku.
27. Podle čl. II bod 4 zákona č. 323/2021 Sb. dle věty první platí, že *pokud byl důchodový věk stanoven se zohledněním vychovaných dětí, zvýší se starobní důchod o tzv. výchovné bez žádosti*; za vychované dítě se pro účely přiznání výchovného považuje dítě, k jehož výchově bylo přihlédnuto při stanovení důchodového věku.
28. Podle čl. II bod 5 zákona č. 323/2021 Sb. pak platí, že pokud se nepostupuje dle bodu 4. (přiznání výchovného bez žádosti), zvýší se starobní důchod o výchovné na základě písemné žádosti podané na předepsaném tiskopisu. V případě starobních důchodů přiznaných před 1. 1. 2023 lze žádost podat nejpozději do 31. 12. 2024.
29. Žalobci byl starobní důchod přiznán v období (do 31. 12. 2022), pro které se naplnění podmínky výchovy dítěte posuzovalo podle podmínek uvedených v § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění ve spojení s § 4 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., kterou se prováděl zákon o důchodovém pojištění.

30. V tomto období byla podle § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti alespoň po dobu deseti roků. Pokud se však žena ujala výchovy dítěte po dosažení osmého roku jeho věku, byla podmínka výchovy dítěte splněna, jestliže žena osobně pečuje nebo pečovala o dítě ve věku do dosažení zletilosti aspoň po dobu pěti roků; to však neplatí, pokud žena před dosažením zletilosti dítěte přestala o dítě pečovat.
31. A podle § 4 odst. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb. se podmínka výchovy dítěte pro nárok ženy na starobní důchod považovala za splněnou též, pečovala-li žena o nezletilé dítě a) od jeho narození do jeho úmrtí, pokud dítě zemřelo po dosažení šesti měsíců věku, nebo b) aspoň poslední tři roky před dosažením věku potřebného podle zákona pro vznik nároku na starobní důchod.
32. Dikce právní úpravy, která se použije při posouzení žádosti žalobce o přiznání výchovného, tedy vyžaduje pro přiznání nároku na výchovné splnění následujících podmínek:
- A1) podmínka osobní péče o dítě ve věku do dosažení jeho zletilosti alespoň po dobu deseti roků, *nebo*
 - A2) v případě ujmoutí se výchovy dítěte až po dosažení osmého roku jeho věku podmínka osobní péče o dítě alespoň po dobu pěti roků při kontinuální péči až do dosažení jeho zletilosti, *nebo*
 - A3) v případě úmrtí dítěte staršího šesti měsíců podmínka osobní péče od jeho narození do jeho úmrtí; *nebo*
 - A4) podmínka osobní péče o nezletilé dítě alespoň poslední tři roky před dosažením věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod, *a*
 - B) za situace, kdy dítě (od narození po dosažení zletilosti) vychovávalo více osob – podmínka osobní péče *v největším rozsahu, a*
 - C) podmínka, že se žadatel vůči dítěti nedopustil úmyslného trestného činu proti životu a zdraví, proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo proti rodině a dětem.
33. Žalobce považuje za sporný postup žalované, která při posouzení jeho žádosti vyžadovala jak naplnění podmínky (některé z alternativních podmínek) ad A), tak naplnění podmínky ad B). Již gramatický (jazykový) výklad čl. II bod 3 zákona č. 323/2021 Sb. nevzbuzuje pochybnosti o tom, že pokud dítě do dosažení jeho zletilosti nevychovala pouze jedna osoba, nýbrž osob více (jako tomu bylo v případě dětí žalobce), je třeba zohlednit též podmínku ad B), tj. *vychovávalo-li totéž dítě více osob, přihlíží se k výchově dítěte jen u té osoby, která o dítě osobně pečovala v největším rozsahu*. Výchovu téhož dítěte nelze pro účely přiznání výchovného současně započítat více osobám. A stejně je tomu i v případě jazykového výkladu § 34a odst. 3 ve spojení s § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění, na nějž žalobce (byť ve vztahu ke svému případu ne zcela správně) odkazuje. Podmínku „péče o dítě v největším rozsahu“ tedy za situace, kdy podmínku výchovy dítěte (dle právní úpravy účinné ke dni 31. 12. 2022) splňuje více osob, nelze dle jazykového výkladu opomíjet.

34. Nicméně s ohledem na skutečnost, že jazykový (gramatický) výklad zpravidla představuje pouze první přiblížení se k vykládané právní normě (viz nálezn Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/97), je třeba zohlednit i další metody interpretace práva, z nichž stěžejní bývá výklad teleologický (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 9/2012-37). Obecně přitom platí, že při výkladu zákona je vždy nutno zohlednit záměr zákonodárce a vyložit jej tak, aby odpovídal rozumnému uspořádání věcí (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 9. 2018, č. j. 10 As 314/2016-71).
35. Z odůvodnění návrhu aplikované právní úpravy vyplývá, že účelem a smyslem výchovného je „posílit důchodové nároky osob, které v průběhu svojí pracovní kariéry zajišťovaly výchovu dětí“... a „ocenit osoby, které získaly významnou zásluhu z hlediska budoucnosti financování základního důchodového pojištění tím, že dlouhodobě zajišťovaly výchovu dítěte...“. Jedná se o finanční částku „v pevně stanovené výši (počáteční hodnota je 500 Kč), o kterou se zvýší procentní výměra starobního důchodu pojištěnce (muže či ženy), který zajišťoval výchovu konkrétního dítěte v největším rozsahu. V případě péče o více dětí se tato částka násobí počtem těchto dětí.“... „Vzhledem k tomu, že osobami, které výchovu dětí v největším rozsahu zajišťovaly, jsou převážně ženy, docílí se tímto opatřením částečného snížení často kritizovaného rozdílu mezi průměrným starobním důchodem žen a mužů. ... Navrhovaná právní úprava reaguje na skutečnost, že průměrný starobní důchod žen je nižší než průměrný starobní důchod mužů.“
36. Z návrhu nepochybně vyplývá snaha o to, aby výchovné přispělo k narovnání důchodů osob, které osobně pečovaly o děti a tato péče se ve výsledku negativně projevila (s ohledem na nižší výdělky a kratší dobu pojištění) na výši starobních důchodů těchto osob, většinou žen. Z návrhu lze k tomu citovat: „Z hlediska postavení žen a jejich mateřské role ve společnosti je třeba reflektovat objektivní a stěžejní změnitelnou skutečnost, že v jejich případě má výchova dětí závažnější dopad na jejich pracovní kariéru, a tedy i na konečnou výši důchodu. Ačkoliv výchovu dětí nepochybně zajišťují velmi zodpovědně a efektivně i muži, lze kvalifikovaně odhadovat, že u žen dominují ty složky výchovy, které mohly s ohledem na svůj charakter negativně ovlivnit délku doby zaměstnání a výdělky pečující osoby, tj. kdy péče musela být zajišťována „na úkor“ možné pracovní aktivity (ženy pečující o děti ve větší míře vykonávají rutinní a méně finančně ohodnocená zaměstnání, popř. zaměstnání s kratšími pracovními úvazky, která jsou navíc přerušována překážkami v práci z důvodu potřeby péče o dítě). V kariérách mužů se tyto aspekty obvykle nevyskytují a v tomto ohledu je tedy jejich postavení obecně příznivější.“ Tohoto kompenzačního institutu však mohou při splnění zákonných podmínek využít i muži: „nárok na výchovné vznikne i mužům, jestliže zajišťovali výchovu dítěte sami nebo ve větším rozsahu než ženy“.
37. Lze konstatovat, že jazykové znění aplikované právní úpravy se shoduje se záměrem zákonodárce, který zřetelně vyplývá z odůvodnění návrhu této právní úpravy. Je proto na místě závěr, že naplnění podmínky „péče o dítě v největším rozsahu“ je pro získání nároku na výchovné nezbytné v těch případech, kdy o dítě či děti pečovalo více osob. Jinými slovy, pokud více osob naplnilo podmínku (některou z alternativních podmínek) výchovy dítěte, je nutno posoudit, která z těchto osob pečovala o dítě v největším rozsahu. Při splnění ostatních podmínek pak lze nárok na výchovné přiznat.
38. Žalobní argumentaci, která je vystavěna na obecné podpoře starobních důchodců, kteří vychovali děti, resp. rodin s dětmi, jakožto smyslu nové právní úpravy výchovného,

nelze přisvědčit. Institut výchovného byl zaveden za jiným účelem, a jak bylo shora vysvětleno, od tohoto účelu nelze odhlížet. Správní orgány postupovaly správně, pokud u žalobce přistoupily k posouzení, zda o dítě pečoval v „největším rozsahu“.

39. Dále bylo nutno zabývat se výkladem pojmu „péče v největším rozsahu“, který právní úprava blíže nedefinuje. Použití pojmu „největší“ vyjadřuje srovnání rozsahu péče ve vztahu k ostatním osobám, které o dítě do jeho zletilosti pečovaly. Nemusí se totiž jednat o porovnání péče pouze mezi dvěma osobami (tam by stačilo užití pojmu „větší“), v úvahu přichází vedle péče rodičů též péče dalších osob (např. prarodičů, pěstounů). Je přitom otázkou skutkovou, která z osob, jež o dítě v posuzovaném období pečovaly, tak činila (ve srovnání s ostatními osobami) v největším rozsahu.
40. Nutno uvést, že právní úprava počítá ve vztahu k osobám (ženám), u nichž byl důchodový věk již stanoven (před 1. 1. 2023) se zohledněním vychovaných dětí (viz § 32 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění), se zvýšením starobního důchodu bez žádosti (čl. II bod 4 zákona č. 323/2001 Sb.). Platí zde totiž vyvratitelná domněnka, že za vychované dítě se pro účely zvýšení důchodu o tzv. výchovné považuje dítě, k jehož výchově bylo přihlédnuto při stanovení důchodového věku. Pokud k takovému zvýšení důchodu při jeho stanovení nedošlo, je třeba o výchovné zvlášť požádat. V návaznosti na posouzení takové žádosti pak může dojít k přiznání výchovného osobě, která o dítě na základě skutkových zjištění pečovala v největším rozsahu a případně (zároveň) ke snížení důchodu osobě (ženě), u níž byl důchod stanoven se zohledněním těchto vychovaných dětí (čl. II bod 7 zákona č. 323/2021 Sb.).
41. Podle zvláštní části důvodové zprávy k návrhu zákona č. 323/2021 Sb. se *nebude zkoumat „kvalita“ výchovy*. Podstatnou indicií pro naplnění podmínky „péče v největším rozsahu“ je s ohledem na účel právní úpravy vymezení rozsahu časového období, po které neměla posuzovaná osoba v důsledku péče o dítě možnost profesního uplatnění, či po které byla možnost jejího pracovního uplatnění ve srovnání s ostatními pečujícími osobami zjevně snížena. Právě tato nevýhoda (nemožnost uplatnění, resp. horší uplatnění na trhu práce s dopady do výše příjmu pečující osoby), která zpravidla dopadala na osoby (ženy) pečující o dítě ve věku vyžadujícím celodenní péči, má být institutem výchovného kompenzována.
42. „Péče v největším rozsahu“ nevypovídá o kvalitě výchovy. Nejedná se o hodnocení toho, kdo byl lepší rodič ve vztahu k dětem, jejich výchově a materiálnímu zabezpečení. Tuto podmínku je nutno vykládat tak, že vyjadřuje tíži zásahu do pracovních a výdělkových možností rodiče, který nastal z důvodu osobní péče o dítě, typicky právě v raném věku dítěte. Výchovné má totiž kompenzovat omezení v důsledku této péče, projevující se ve výsledku negativně ve výši starobního důchodu osoby pečující v „největším rozsahu“. Je proto na místě vycházet z předpokladu, že péče o dítě v období, po které byla pečující osoba na mateřské a rodičovské dovolené, je primární indicií pro domněnku, že tato osoba naplnila podmínku péče o dítě v největším rozsahu. Tato domněnka je vyvratitelná, neboť při posouzení podmínky péče v největším rozsahu je třeba hodnotit péči o dítě během celého období nezletilosti dítěte (shodně viz rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 30. 1. 2024, č. j. 55 Ad 7/2023-26), a z možnosti naplnění podmínky péče v největším rozsahu nelze v individuálních případech vyloučit osoby, které o dítě pečovaly v dalších obdobích.

43. Ze spisové dokumentace žalobce jako poživatele starobního a vdoveckého důchodu, bylo zjištěno, že žalobce uplatnil tři žádosti o zvýšení starobního důchodu za vychované děti, a to syna V. G., narozeného X, dceru X. G. provdanou V., narozenou X, a dceru M. G. provdanou P., narozenou X, o které pečoval v době od jejich narození až do zletilosti. V žádostech také uvedl, že o děti pečoval v menším rozsahu též druhý rodič, manželka H. G., narozená X, která zemřela dne X.
44. Správní orgán vyzval žalobce k doplnění podaných žádostí o výchovné. Na předmětnou výzvu reagoval žalobce dne 23. 2. 2023 tak, že sdělil, že do roku 1975 byla jeho manželka doma s jejich třemi dětmi, a tedy osobně a celodenně pečovala o děti. Do té doby byl žalobce zaměstnán jako řidič dálkové kamionové přepravy u Č. B., později B. B. a. s. V té době šlo o prestižní a mimořádně dobře placené místo. V roce 1976 nastoupila manželka do zaměstnání, kde pracovala ve směnném provozu. Žalobce byl kvůli výchově dětí přeražen po dohodě se zaměstnavatelem na jinou práci, a to na místo řidiče autobusu městské hromadné dopravy, což mu umožnilo být s dětmi ve větším rozsahu osobní péče oproti manželce. Současně to znamenalo snížení jeho příjmů. Negativně to tedy ovlivnilo jeho profesní kariéru, když se mu již nikdy nepodařilo získat místo řidiče dálkové kamionové dopravy.
45. Z připojeného správního spisu, kde jsou založeny evidenční materiály ČSSZ, konkrétně důchodového spisu paní H. G., včetně jejího osobního listu důchodového zabezpečení, soud zjistil, že manželka žalobce čerpala po narození shora uvedených dětí mateřskou dovolenou, respektive rodičovskou dovolenou a v této době neměla žádné příjmy ze zaměstnání či jen velmi krácené příjmy. To mělo následně negativní dopad na výši jejího starobního důchodu při podání žádosti o starobní důchod, kterou manželka žalobce v minulosti uplatnila. Uvedla, že vychovala tři děti od jejich narození do zletilosti. Tato doba péče o děti jí byla řádně započtena v rozhodnutí o přiznání důchodové dávky. Nic to však nemění na tom, že dle § 18 odst. 4 ZDP se do rozhodného období nezahrnují vyměřovací základy z kalendářních roků před rokem 1986 (s uvedenou výjimkou). Negativní dopad na pracovní kariéru manželky spočíval v tom, že po dobu mateřské dovolené a rodičovské dovolené měla krácené příjmy ze zaměstnání, což se následně negativně projevilo ve výpočtu jejího starobního důchodu. Starobní důchod manželky žalobce byl spočítán za období od roku 1986, kdy její děti byly již starší čtyř let a kariéru matky či otce tak neovlivnila ztráta na výdělků. Z evidencí žádostí o důchodovou dávku ČSSZ také vyplývá, že žalobce nepožadoval doby péče o své děti zhodnotit pro důchodové účely (manželka je požadovala a měla je uznané).
46. Z evidence žalované a v ní založených osobních listů důchodového zabezpečení ze dne 9. 9. 1991 a 9. 9. 1992 žalovaná zjistila, že manželce žalobce paní H. G. byla zhodnocena doba od 27. 10. 1954 do 23. 10. 1956 jako doba do 18 let věku, dále jako doba zaměstnání doba od 24. 10. 1956 do 6. 1. 1959, dále byla zhodnocena doba její péče o dítě od 21. 2. 1960 do 20. 2. 1963, doba zaměstnání od 31. 8. 1964 do 16. 9. 1965 a dále doba od 17. 9. 1965 do 16. 9. 1968 a od 8. 4. 1970 do 7. 4. 1973 opět jako doba péče o dítě. V době od 1. 10. 1975 do 31. 7. 1976 vykazuje jednotlivý rok pouze 31 dnů zaměstnání a od 1. 9. 1976 je již jednotlivý kalendářní rok hodnocen v plném rozsahu s průměrným hrubým výdělkem 24 860 Kč. Naopak podle osobního listu důchodového pojištění žalobce mu byla zhodnocena doba zaměstnání do 18 let věku a následně s nepatrnými mezerami až do roku 1997 s průměrnou výší hrubého výdělku 58 687 Kč. Z provedené rekapitulace

dob zaměstnání (pojištění) žalobce a jeho manželky je zcela nepochybné, že to byla právě manželka, kdo v největším rozsahu pečoval o všechny tři děti v době od jejich narození až do jejich zletilosti (nejedná se o situaci, kdy péče matky skončila ve velmi nízkém věku dětí v důsledku například vážné nemoci, úmrtí, rozvodu, opuštění dětí atp., kdy by děti byly ve velmi nízkém věku svěřeny do výchovy otce a tato výchova by měla prokazatelně negativní vliv na jeho pracovní kariéru). Od narození dětí až do dosažení jejich zletilosti byl žalobce výdělečně činný s podstatně vyššími hrubými výdělky (vyměřovacími základy) než jeho manželka, přičemž se nerozvedl, neovdověl a děti mu nebyly svěřeny do péče rozhodnutím soudu. Matka dětí zemřela až v době, kdy děti dosáhly věku 60, 55 a 50 let. Žalobce svoji profesi nezměnil, vždy pracoval jako řidič.

47. Z žalobcem poskytnutých podkladů, jež jsou rovněž založeny v evidenci žalované, nevyplynuly žádné pochybnosti o tom, že by manželka žalobce nezajišťovala výchovu jejich dětí ve větším rozsahu. Žalobce sice namítal, že se ujal výchovy dětí v roce 1976, kdy jim bylo 16, 11 a šest let věku, avšak nikterak neprokázal a z věci samé to ani nevyplývá, že by mu byly děti soudně svěřeny do péče z důvodu rozvodu či zanedbání péče ze strany matky. Žalobce je současně se starobním důchodem poživitelem i vdoveckého důchodu po zemřelé manželce, což svědčí o tom, že jejich manželství nebylo rozvedeno a ohledně dětí nebyli ve sporu.
48. Žalobce dále uváděl, že manželka nastoupila v roce 1976 do práce na směnný provoz a péče o děti se ujal on. Pokud ale žalobce pracoval jako řidič městské hromadné dopravy, pak musel být i jeho výkon povolání zjevně spjat se směnným provozem. Těžko lze tedy hodnotit, v jakém směru se mohl sám ujmout výchovy dětí. Pokud oba rodiče vykonávali povolání se směnným provozem, lze důvodně předpokládat, že se v péči o děti museli střídat právě dle vykonávaných směn, tedy vzájemně se při péči o děti vykrývali. Za takových okolností rozhodně nelze tvrdit, že by žalobce pečoval o děti od roku 1976 ve větším rozsahu než jeho manželka.
49. Matka dětí osobně celodenně pečovala o děti od jejich narození po dobu mateřské dovolené a rodičovské dovolené, tedy v období, kdy jeden z rodičů musí o tyto děti celodenně pečovat, což má negativní dopad na jeho kariérní růst a výdělečné možnosti. V případě jejího pozdějšího zaměstnání na směny bylo třeba vzít v úvahu, že po ukončení směnného provozu vždy čerpá zaměstnanec delší pracovní volno, v jehož rámci mohla manželka žalobce zajišťovat péči o své děti. To ostatně potvrdil žalobce ve svých žádostech, byť uvedl, že o děti pečovala v menším rozsahu. To však prokázáno nebylo. Z podkladů ve správním spise je zřejmé, že žalobce zajišťoval výchovu dětí společně s manželkou dle časových možností obou rodičů při výkonu zaměstnání ve směnném provozu.
50. Také z osobního listu důchodového pojištění, popřípadě osobního listu důchodového zabezpečení a dalších podkladů v důchodovém spise žalobce nevyplyvá, že by u žalobce v období od narození dětí do jejich zletilosti došlo k poklesu vyměřovacích základů.
51. Po porovnání časových údajů nelze žalobci přisvědčit v tom, že by žalobce zajišťoval péči o své děti v největším rozsahu, a to po dobu 12 let, 13 let, popř. 5 let. K tvrzenému datu X, od něhož měl zajišťovat péči o své děti v největším rozsahu, již bylo synovi V. X let, dceři X. X let a dceři M. 6 let. Syn V. dosáhl věku X let v roce X a dcera X v roce X. Nelze tak v případě těchto dvou dětí přisvědčit tvrzení žalobce, že o ně pečoval v největším rozsahu alespoň po dobu 10 roků do jejich zletilosti, když syn byl zletilý již v

roce 1978 a dcera M. v roce 1983. Dle dikce § 32 odst. 4 ZDP se další studium na vysoké škole a příprava na budoucí povolání dcery M. v tomto ohledu neuplatní, když rozhodující je nabytí zletilosti (do nabytí její zletilosti zbývalo 7 let). Současně není splněna ani druhá namítaná podmínka, že by se žalobce ujal výchovy v největším rozsahu tohoto dítěte až po dosažení jeho osmého roku věku, kdy postačuje péče jen po dobu pěti roků. Podmínka péče o dítě alespoň po dobu 10 roků do dosažení jeho zletilosti by mohla být splněna pouze u dcery X, která měla X let v roce X, a do její zletilosti zbývalo ještě X let. Zde však nebylo prokázáno, stejně jako u ostatních dětí, že by žalobce zajišťoval výchovu dětí v největším rozsahu. Naopak i ze skutečností uváděných žalobcem lze dovodit, že se žalobce podílel na výchově dětí společně s manželkou, přičemž péči o děti zajišťovali společně dle časových možností a pracovního vytížení.

52. Rodičovská péče je definována jako péče o zdraví dítěte, jeho všestranný tělesný, rozumový, mravní i citový vývoj, jakož i právo užívat přiměřených výchovných prostředků, na čemž se podílejí oba rodiče. Takto probíhala výchova dětí i v případě žalobce.
53. Právní úprava neumožňuje přiznat výchovné osobě, která nezajišťovala výchovu v největším rozsahu. Jde-li o situaci, kdy žena, která již zemřela, zajišťovala výchovu dětí v největším rozsahu, zatímco muž zajišťoval výchovu v menším rozsahu, dosud žije a je poživitelem starobního důchodu, pak nemá tento muž nárok na výchovné, protože není osobou, která zajišťovala výchovu v největším rozsahu. Neplatí zde komplexní posuzování obou rodičů a oceňování jejich výchovy dětí s tím, že nežije-li již jeden z rodičů, pak automaticky dosáhne na výchovné druhý z rodičů. Smyslem výchovného je dorovnání rozdílu mezi výší starobního důchodu osoby pečující o děti a obecným průměrným starobním důchodem, kde jsou zahrnuty osoby, jejichž pracovní kariéra nebyla výchovou dětí ovlivněna, popř. byla ovlivněna méně.
54. V posuzované věci, to byla právě manželka žalobce, u níž výchova dětí v předškolním věku, popřípadě v prvních letech jejich povinné školní docházky měla prokazatelně negativní vliv na její pracovní kariéru, výši výdělků a následně i nižší starobní důchod. Naopak profesní kariéra žalobce byla výchovou dětí ovlivněna méně, když starobní důchod má vyšší díky vyšším výdělkům a delší době pojištění. V důsledku výchovy dětí u něj nedošlo ke snížení důchodu, a proto nebyl dán důvod k jeho kompenzaci prostřednictvím výchovného.
55. Žalobce v žalobě namítal nezákonnost obou správních rozhodnutí, neboť neobsahují zákonné náležitosti. Tomu krajský soud nepřisvědčil.
56. Obě správní rozhodnutí tvoří jednotný celek a v druhostupňovém správním rozhodnutí mohou být doplněny či napraveny nedostatky prvostupňového rozhodnutí. Posuzované prvostupňové rozhodnutí obsahuje nezbytné zákonné náležitosti ve smyslu § 68 správního řádu, byť ve velmi stručném podání. Je z něj patrný předmět řízení, koho se rozhodnutí týká, právní ustanovení, podle nichž bylo rozhodováno, zamítavý výrok rozhodnutí, a také datum, podpis, označení správního orgánu a poučení o možnosti podat námitky. Obsahuje také stručné odůvodnění zamítavého výroku s tím, že bylo postupováno dle nárokových podkladů žalobce a jeho manželky, jenž má ČSSZ v evidenci. Na základě těchto podkladů učinil správní orgán úvahu o tom, že manželka žalobce pečovala o děti „v největším rozsahu“ ve smyslu odkazů na aplikované právní

předpisy. Naopak u žalobce se nepodařilo na základě těchto podkladů prokázat, že pečoval o děti v největším rozsahu. Zvýšení procentní výměry starobního důchodu za výchovu svých dětí mu proto nenáleží (strana 3 rozhodnutí). Uvedené úvahy při výkladu právních předpisů a hodnocení podkladů následně doplnila žalovaná v odůvodnění druhostupňového rozhodnutí ze dne 6. 9. 2023, a to v souladu s právními předpisy. Rozhodnutí má veškeré náležitosti uvedené v § 68 odst. 3 správního řádu, není z tohoto důvodu nezákonné a lze z něj spolehlivě zjistit, proč byla žádost žalobce zamítnuta.

57. Žalobce dále namítal, že mu není známo, o jaké materiály vztahující se k výpočtu důchodových dávek se rozhodnutí žalované opírá a proč tyto údaje nejsou v rozhodnutí uvedeny. Přitom uvádět podklady pro rozhodnutí je jednou z náležitostí odůvodnění rozhodnutí. Soud přisvědčil tomu, že uvedení podkladů pro rozhodnutí patří s odkazem na § 68 odst. 3 správního řádu mezi náležitosti odůvodnění správního rozhodnutí. Současně má za to, že z napadeného rozhodnutí žalované vyplývá, o jaké podklady opřela své rozhodnutí, resp. z jakých podkladů při rozhodování vycházela (např. strana 3 napadeného rozhodnutí). Jedná se o evidenční materiály ČSSZ sestávající především z dokladů o zaměstnání žalobce i jeho manželky (přehled dob zaměstnání a pojištění, vyloučené doby, pracovní kategorie, výdělků, vyměřovací základy atp.) shromažďované za účelem rozhodnutí o žádosti o důchodovou dávku a vztahující se k výpočtu důchodové dávky. Evidence je vedena ke každé fyzické osobě. V evidenci žalované jsou mimo jiné založeny osobní listy důchodového zabezpečení manželky žalobce, dále osobní listy důchodového zabezpečení žalobce, a také osobní list důchodového pojištění žalobce. Dále jsou součástí této evidence i podklady, které předložil žalobce, např. žádosti o zvýšení starobního důchodu za vychované dítě a vyjádření žalobce na výzvu správního orgánu. Ve spise se také nachází žádost žalobce o starobní důchod, předčasný starobní důchod, pozůstalostní důchod a částečný invalidní důchod. Všechny shora vedené podklady tvoří součást správního spisu, jenž si soud od žalované vyžádal za účelem přezkoumání napadeného rozhodnutí. Ačkoliv se dle § 85a odst. 1 zák. č. 582/1991 Sb. v řízení ve věcech důchodového pojištění nepoužije ustanovení správního řádu o vyjádření účastníků k podkladům před vydáním rozhodnutí (§ 36 odst. 3 správního řádu), žalobce se sám mohl seznámit s podklady rozhodnutí (evidenčním materiálem ČSSZ) u správního orgánu, a to i bez výzvy správního orgánu. K podkladům rozhodnutí se pak mohl vyjádřit v rámci podaných námitek.
58. Pokud žalobce připomínal ust. § 18 odst. 4 ZDP, podle něhož se do rozhodného období pro stanovení osobních vyměřovacích základů nezahrnují kalendářní roky před rokem 1986, pak zcela nevhodně, kdy soudu není zřejmé, co žalobce sleduje, spojil toto ustanovení a pravidlo s tím, že žalovaná proto nemohla po právu tvrdit, že u žalobce nedošlo v roce 1976 k poklesu finančního ohodnocení vlivem změny pracovního zařazení. Citované zákonné omezení se vztahuje k rozhodnému období pro stanovení osobních vyměřovacích základů. I zde zákon umožňuje výjimku v případě nedostatku kalendářních roků s vyměřovacím základem pojištěnce, a prodlužuje se rozhodné období před rok 1986. Vzhledem k tomu, že žalobce tvrdil, že od r. 1976 převzal výchovu svých dětí a pečoval o ně v největším rozsahu, bylo třeba toto prokázat. Z materiálů vztahujících se k výpočtu důchodových dávek žalobce (evidenční listy důchodového zabezpečení dokladující zaměstnání žalobce u Č. B. v období od 5. 8. 1964 do 14. 4. 1995) však bylo zjištěno, že u žalobce nedošlo k poklesu příjmů v důsledku

péče o děti a je zde uveden jen minimální počet vyloučených dnů - pracovní neschopnosti v některých letech. V důsledku změny pracovního zařazení jistě mohlo dojít k poklesu finančního ohodnocení žalobce, nicméně nikoliv z důvodu péče o tři děti v největším rozsahu.

59. Žalobce poukazoval v případě dcery M. na to, že byla až do X. roku věku nezaopatřeným dítětem ve smyslu § 20 odst. 4 písm. a) ZDP, neboť i po dosažení zletilosti studovala a připravovala se soustavně na budoucí povolání. Soud nebude tvrzení žalobce rozporovat, ale pokud měl na mysli podmínky výchovy dítěte pro nárok ženy (muže) na starobní důchod dle § 32 odst. 4 ZDP, pak je dle tohoto ustanovení vyžadována péče o dítě ve věku do dosažení zletilosti (nikoliv do ukončení studia na vysoké škole) alespoň po dobu X roků.
60. S odkazem na shora provedený výklad soud k námitkám žalobce opakuje, že u žádného z jeho tří dětí nebylo prokázáno, že by o ně od r. 1976 pečoval v největším rozsahu, resp. v rozsahu větším, než jeho manželka.
61. Výchovné je na rozdíl od snížení důchodového věku nárokem genderově neutrálním. Nárok na snížení důchodového věku zůstává zachován nadále jen pro ženy, nárok na výchovné pak vznikne i mužům, jestliže zajišťovali výchovu dítěte sami nebo ve větším rozsahu než ženy. Není pravdivé tvrzení žalobce, že přiznání výchovného mužům je vyloučeno.
62. Žalobce rozporoval také to, že podmínkou nároku na výchovné je péče o dítě pouze od narození po dobu mateřské dovolené a v jeho předškolním věku, popř. v prvních letech povinné školní docházky. Zákon toto podle žalobce nestanoví. V této souvislosti soud pro stručnost odkazuje na výklad provedený výše, kde se podmínkami pro nárok na výchovné již detailně zabýval. Soud dále potvrzuje, že žalobce řadu podmínek nezbytných pro přiznání nároku na výchovné splnil (např. v žalobě uváděl, že výchovné bude započteno jen jedné osobě, nedopustil se úmyslného trestného činu vůči dítěti, žádost podal na předepsaném tiskopisu u správního orgánu v zákonné lhůtě, doložil požadované údaje k osobní péči o děti a čestné prohlášení, že o děti pečoval v největším rozsahu), avšak v řízení neprokázal, že o děti pečoval „v největším rozsahu“. Nevyvrátil domněnku, že o děti pečovala v největším rozsahu jeho manželka. Lze tedy přisvědčit žalované v tom, že v řízení nebylo prokázáno naplnění všech podmínek pro přiznání nároku na výchovné.
63. Soud ještě připomíná, že žalobce nečinil sporným, že jeho manželka o všechny tři děti celodenně pečovala v průběhu mateřské a rodičovské dovolené. Zatímco v tomto období neměla příjmy ze zaměstnání, žalobce naopak měl příjmy ze zaměstnání, a jak vyplynulo z evidenčních listů, měl i po tomto období podstatně vyšší vyměřovací základy, než jaké měla manželka. Žalobce tedy měl z hlediska možnosti pracovního uplatnění a případného kariérního růstu před svojí manželkou zjevný „náskok“. Právě ke kompenzaci takto vzniklého znevýhodnění jednoho z rodičů v důsledku celodenní péče o děti po jejich narození byla přijata aplikovaná právní úprava. V řízení nebylo zpochybňováno, že by žalobce o děti nepečoval, resp. nevychoval je do jejich zletilosti. Jedná se o povinnost vůči dětem, kterou mají oba rodiče. Péče pracujícího rodiče o děti mimo pracovní dobu (víkendy, svátky apod.) spadá do již zmiňované povinnosti rodičů uspokojovat potřeby svých dětí po celou dobu jejich nezletilosti. Žalobce tak jistě činil i v období po narození dětí, resp. v období, kdy jeho manžela o

děti pečovala v rámci jeho pracovní doby. Nicméně právě celodenní péče o děti v tomto období a její dopady do možností pracovního uplatnění v té době primárně pečující osoby (matky dětí) mají být dle zákonodárce kompenzovány přiznáním výchovného.

64. S ohledem na výše uvedené má soud za to, že správní orgány ve věci postupovaly v souladu s právními předpisy (§ 2 správního řádu) a byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu nezbytném pro posouzení věci (§ 3 správního řádu).
65. V souvislosti s možnými spory mezi rodiči dětí nebo jinými pečujícími osobami o to, kdo z nich zajišťoval výchovu ve větším rozsahu, byl zaveden nový typ správního řízení o tzv. uznání výchovy dítěte, které je vedeno na příslušných okresních správách sociálního zabezpečení. Smyslem tohoto řízení je autoritativní vyřešení právě této otázky. Pokud by žalobce byl nadále přesvědčen, že péči o děti zajišťoval ve větším rozsahu než jeho manželka. Může se obrátit na OSSZ Břeclav a v rámci správního řízení tuto otázku vyřešit.

V. Závěr a náklady řízení

66. Námitky žalobce soud vyhodnotil jako nedůvodné. Neshledal ani jiné důvody, pro které by bylo možné žalobě vyhovět. Proto žalobu zamítl (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).
67. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované žádné náklady nad rámec její obvyklé úřední činnosti nevznikly a současně by ani neměla právo na náhradu takových nákladů dle § 60 odst. 2 s. ř. s., neboť jde o věc důchodového pojištění. Náhrada nákladů řízení jí tudíž také nebyla přiznána (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2015, č. j. 7 Afs 11/2014–47).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 31. října 2024

JUDr. Kateřina Mrázová, Ph.D.
samosoudkyně

